

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Factors affecting the preparation before the retirement of teachers in Ayutthaya

นิภาพร เกิดมัลย์* และมนัสลินี บุญมีศรีสง่า

สาขาการจัดการธุรกิจและภาษาอังกฤษ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการครู 2)ศึกษา ระดับความสำคัญของการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการครู และ3)ศึกษาความแตกต่างระหว่างลักษณะประชากรศาสตร์ที่ ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการเงิน ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านที่อยู่อาศัย และด้านการใช้เวลาว่าง กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 359 คน และเพื่อลดความคลาดเคลื่อนจึงมีการเก็บจำนวน 400 ชุด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วย วิเคราะห์ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1.ในภาพรวมของการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุอยู่ในระดับมาก 2.ข้าราชการครู ในเขตจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ได้ให้ความสำคัญในด้านการเตรียมความพร้อมด้านการเงินในระดับก่อนเกษียณอายุมาก 3.ลักษณะ ประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการครูแตกต่างกัน ยกเว้นระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อ การเตรียมความพร้อมที่ไม่แตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ : การเตรียมความพร้อม, เกษียณอายุ, ข้าราชการครู, พระนครศรีอยุธยา

Abstract

The objectives of this research were To study the factors affecting the preparation before the retirement of teachers. To study the importance of preparation before the retired teacher and To study the differences between demographic characteristics affecting the preparation before retirement age teacher In Ayutthaya. About financial, physical health, habitation, mental health and time management. The samples in this research were 359 Teachers in Ayutthaya province. In order to reduce the error 400 samples were collected. The statistics for analyzing data were percentage Frequency ,Mean ,Standard Deviation ,One-Way ANOVA and T-test

This research findings are as followed 1.In the whole of the preparation before retirement at a high level.2. Teachers in Ayutthaya Recognizes the importance of preparing the financial level before.3. Personal factors affecting the preparation before retirement teachers while education different affecting preparation no different by field statistics .05

Keywords : Preparation , Retirement ,Teacher , Ayutthaya

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน nipaporn.kead@gmail.com

1. บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) จากข้อมูลของ United Nations World Population Ageing พบว่า หลังจากปี 2552 ประชากรที่อยู่ในวัยพึ่งพิงได้แก่ เด็กและผู้สูงอายุ จะมีจำนวนมากกว่า ประชากรในวัยแรงงาน และในปี 2560 นี้เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ประชากรเด็กน้อยกว่าผู้สูงอายุ สถานการณ์นี้เป็นผลมาจาก

การลดภาวะเจริญพันธ์อย่างรวดเร็ว และการลดลงอย่างต่อเนื่องของระดับการตายของประชากร ทำให้จำนวนและสัดส่วนประชากรสูงอายุของไทย เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (มูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ, 2556) และจะเพิ่มมากขึ้นถึงร้อยละ 20 ในปี 2564 หรือในอีกเพียง 4 ปีข้างหน้า คาดว่าจะเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอดในอีกไม่ถึง 20 ปีข้างหน้า (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2557)

ผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป จากผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ 4 ครั้งที่ผ่านมา พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง มีจำนวนผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 6.8 ของประชากรทั้งประเทศ และเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 12.2 ในปี 2554 ผลการสำรวจครั้งนี้ พบว่า มีจำนวนผู้สูงอายุคิดเป็น ร้อยละ 14.9 ของประชากรทั้งหมด (ชายร้อยละ 13.8 และหญิง ร้อยละ 16.1) จากจำนวนผู้สูงอายุทั้งสิ้น 10,014,705 คน เป็นชาย 4,514,815 และหญิง 5,499,890 คน หรือคิดเป็นชาย ร้อยละ 45.1 และหญิงร้อยละ 54.9 ของผู้สูงอายุทั้งหมด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557)

ประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุมีเป็นข้าราชการด้วยส่วนหนึ่งที่กำลังจะเกษียณอายุราชการ ซึ่งเป็นบุคคลที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชน เมื่อถึงช่วงอายุตามที่หน่วยงานกำหนดไว้ บุคคลเหล่านั้นจำเป็นต้องออกจากงานตามเกณฑ์การเกษียณอายุของแต่ละหน่วยงานอาจแตกต่างกันไปตามลักษณะงาน สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม แต่ส่วนใหญ่มักอยู่ในช่วงอายุ 55-65 ปี บุคคลที่เกษียณอายุจะมีรายได้อยู่ในรูปแบบบำเหน็จบำนาญโดยไม่ต้องทำงาน(ปิยะดา พิศาลบุตรและพิทักษ์ ศิริวงศ์, 2558)

ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีผู้สูงอายุจำนวนมากที่เกษียณอายุราชการสิ่งที่ตามมาหลังการเกษียณอายุคือปัญหาต่างๆ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจด้านสภาพจิตและด้านอารมณ์ที่อยู่อาศัยตลอดจนด้านการปรับตัวหลังการเปลี่ยนแปลงจากสภาพที่เคยทำงานเป็นประจำมาเป็นสภาพการว่างงาน ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ความเครียด ตลอดจนรู้สึกว่าการตนเองไม่มีความหมาย ไร้คุณค่า และศักดิ์ศรีลดลง การเตรียมตัวเพื่อลดปัญหาในด้านต่างๆข้างต้น โดยเฉพาะในด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจที่จะทำให้การดำรงชีวิตหลังเกษียณมีความสุขมากขึ้น และไม่ก่อให้เกิดปัญหาให้กับสมาชิกของครอบครัวและสังคม (บรรลุ ศิริพาณิชย์, 2550) การเกษียณอายุนั้นยังมีบางสิ่งที่ตามมาพร้อมกับการเกษียณอายุและเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องควรคำนึงถึงอย่างมากในการเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ และสิ่งที่สำคัญที่สุดหลังการเกษียณอายุราชการนั่นคือ การเตรียมความพร้อมด้านร่างกายจิตใจ การเงิน ด้านที่อยู่อาศัย รวมทั้งการใช้เวลาว่าง ถ้าผู้ที่กำลังจะเกษียณอายุราชการได้มีการวางแผนและมีการเตรียมความพร้อม จะทำให้สามารถก้าวเดินเข้าสู่เส้นทางชีวิตในช่วงหลังเกษียณอายุได้อย่างมั่นใจ และสามารถดำเนินชีวิตในเส้นทางนั้นไปได้อย่างมีความสุข (วรพนิต ศุภระแพทย์, 2559)

ความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีความสำคัญและควรดำเนินการให้สำเร็จก่อนเกษียณอายุราชการการทำงานเพราะเป็นการเตรียมความพร้อมที่ต้องใช้เวลานานและต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง หากได้มีการเตรียมความพร้อมเร็วมากเท่าไรก็จะทำให้คุ้นชินกับความคิดเกี่ยวกับการเกษียณอายุมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้ สามารถขยายผลไปยังผู้ประกอบการในภาคเอกชนหรือภาครัฐวิสาหกิจได้อีกด้วย รวมทั้งเป็นข้อมูลพื้นฐานให้แก่หน่วยที่เกี่ยวข้องได้มีการวางแผนและจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุได้ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอื่นๆต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 2.2. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 2.3. เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างลักษณะประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กรอบแนวคิด

ตัวแปรอิสระ

ลักษณะประชากรศาสตร์

1. เพศ
2. อายุ
3. สถานภาพ
4. ระดับการศึกษา
5. รายได้ต่อเดือน
6. งบประมาณในการออมต่อเดือน
7. รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน

ตัวแปรตาม

การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ

1. การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ
2. การเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย
3. การเตรียมความพร้อมด้านการเงิน
4. การเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัย
5. การเตรียมความพร้อมด้านการใช้เวลาว่าง

3. สมมติฐานการวิจัย

ลักษณะประชากรที่แตกต่างกันมีการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการที่แตกต่างกัน

4. ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

4.1. ความหมายเกี่ยวกับการเกษียณอายุ

ราชบัณฑิตยสถาน, 2554 ให้ความหมายของการเกษียณอายุ หมายถึง การครบกำหนดอายุรับราชการ สิ้นกำหนดเวลารับราชการหรือการทำงาน

4.2. แนวคิดการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการ

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

ทฤษฎี ชวนไชยสิทธิ์ (2555) กล่าวว่า แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุคุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนต้องการและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิต นั่นคือ การมีชีวิตที่มีความสุขทั้งทางกายและใจ มีความสามารถที่จะดำรงสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างถูกต้อง ไม่เป็นภาระและไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่ครอบครัว ชุมชน และสังคม ดังนั้น คุณภาพชีวิตจึงเป็นเป้าหมายที่พึงปรารถนาในทุกสังคม โดยเชื่อว่าถ้าทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดี การพัฒนาในด้านต่างๆ จะทำได้ดีและรวดเร็ว

แอชลีย์ (Atchey 1994 อ้างถึงใน วรวรรณ ชัยชื่น, 2556) แบ่งการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

4.2.1. ระยะก่อนการเกษียณนานๆ (Remote Phase) ระยะนี้มีความคิดเกี่ยวกับเรื่องการเกษียณอายุราชการยังอีกห่างไกล การเตรียมความพร้อมในระยะนี้สามารถเริ่มได้ตั้งแต่ก่อนวัยทำงาน หรือเมื่อเริ่มทำงานและสิ่งที่ควรเตรียม ได้แก่

การเงิน ควรมีการเตรียมตัวตั้งแต่นั้นๆ เพราะต้องใช้ระยะเวลายาวนาน ซึ่งบุคคลที่ต้องการมีชีวิตหลังเกษียณอายุราชการที่สบายจะต้องมีการเตรียมความพร้อมทางการเงินให้มาก

การใช้เวลาว่าง เป็นการพัฒนาทักษะการใช้เวลาว่าง จะทำได้ง่ายในช่วงวัยหนุ่มสาว เนื่องจากการศึกษาทางวิชาการต่างๆ เปิดกว้างสำหรับช่วงวัยนี้

การดูแลสุขภาพสุขภาพ สุขภาพในช่วงวัยเกษียณอายุจะดีได้ต้องได้รับการดูแลอย่างดีและสม่ำเสมอตั้งแต่วัยหนุ่มสาว ถ้าหากไม่ดูแลสุขภาพพามาตั้งแต่ต้น สุขภาพในช่วงหลังเกษียณอายุราชการก็จะไม่ติดตามไปด้วย

ด้านที่อยู่อาศัย ควรมีการจัดเตรียมที่อยู่อาศัยให้พร้อมก่อนเกษียณอายุราชการและควรเตรียมตัวตั้งแต่วัยกลางคน เพราะหากเข้าสู่วัยสูงอายุแล้วจะมีปัญหาและลำบาก

4.2.2. ระยะใกล้เกษียณ (near Phase) ระยะนี้บุคคลเริ่มรู้สึกว่าการเกษียณอายุเริ่มใกล้เข้ามาแล้ว อาจมีความวิตกกังวล เช่น อาจเห็นคู่สมรส หรือเพื่อนร่วมงานในวัยใกล้เคียงกันเริ่มเกษียณอายุ สิ่งที่ต้องเตรียม ได้แก่

ด้านจิตใจ การเกษียณอายุราชการจะกระทบต่อจิตใจเป็นอย่างมาก บุคคลจะต้องพยายามยอมรับความจริงต่อการที่จะต้องเกษียณอายุหรือเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้แล้ว และไม่วิตกกังวลกับการเกษียณอายุจนเกินไป

หน่วยงานภาครัฐได้มีการจัดเตรียมความพร้อมไว้รองรับสำหรับผู้ที่เกษียณอายุแล้วแต่จะช่วยให้เพียงด้านจิตใจ เพื่อให้ผู้ที่จะเกษียณอายุมีความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการ แต่สำหรับด้านการใช้เวลาว่าง การเงิน ที่อยู่อาศัย อยู่ที่ตัวของบุคคลนั้นๆ ได้มีการวางแผนอย่างไร การเตรียมความพร้อมเป็นสิ่งที่ต้องทำมาตั้งแต่เนิ่นๆ และต้องใช้เวลาค่อนข้างนาน ดังนั้นผู้ที่จะเกษียณอายุราชการจะต้องมีการเตรียมตัวอยู่เสมอเพื่อให้พร้อมต่อการเกษียณอายุราชการและยังสามารถทำให้ดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างมีความสุขกับช่วงระยะวัยผู้สูงอายุ

4.3. สิทธิที่จะได้รับหลังเกษียณอายุราชการ

พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ, 2494 ได้กล่าวไว้ว่า สิทธิที่จะได้รับบำเหน็จบำนาญของข้าราชการมีดังนี้

4.3.1. เงินเดือนเดือนสุดท้าย หมายความว่า เงินเดือนที่ได้รับจากเงินงบประมาณประเภทเงินเดือนเดือนสุดท้ายที่ออกจากราชการ

4.3.2. บำเหน็จ หมายความว่า เงินตอบแทนความชอบที่ได้รับราชการมาซึ่งจ่ายครั้งเดียว

4.3.3. บำนาญ หมายความว่า เงินตอบแทนความชอบที่ได้รับราชการมา ซึ่งจ่ายเป็นรายเดือน

4.4. ทายาทผู้มีสิทธิ หมายความว่า บุตรสามีหรือภรรยา บิดาและมารดา

4.4. การออมเพื่อเกษียณอายุ

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ, 2556 ได้กล่าวว่า ระบบการออมเพื่อการเกษียณ หรือระบบบำนาญ คือ ระบบการจัดการเพื่อจ่ายเงินสำหรับวัยเกษียณให้แก่ผู้มีสิทธิรับเงินเมื่อครบอายุเกษียณ และมีวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนเพื่อสร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุหลังเกษียณ ให้มีมาตรฐานการดำรงชีพที่ตกต่ำเมื่อเข้าสู่ภาวะที่ไม่มีรายได้ นอกจากนี้ยังอาจรวมถึงการจัดสิทธิประโยชน์อื่นเพิ่มเติมด้วย เงินช่วยเหลือกรณีทุพพลภาพ เจ็บป่วย และเงินช่วยเหลือทายาทในกรณีผู้มีสิทธิรับบำนาญเสียชีวิต

5.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพ็ญประภา เบญจวรรณ (2558) ที่ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุพบว่า การเตรียมตัวเกษียณอายุ ถือว่าเป็นการวางแผนชีวิตอย่างหนึ่ง การเตรียมตัวจะช่วยลดความวิตกกังวล ช่วยทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ สามารถปรับตัวต่อการดำรงชีวิตภายหลังเกษียณอายุได้อย่างมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งลดภาระของครอบครัวและของรัฐที่จะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้เกษียณอายุ เพราะการเตรียมตัวเป็นการป้องกันปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัวชุมชน และสังคมในอนาคตได้

วรวรรณ ชัยชื่น(2556) ที่ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการทหารประจำการ ณ กรมทหารสื่อสาร กรุงเทพมหานคร พบว่า ความแตกต่างระหว่างปัจจัยด้านประชากรศาสตร์กับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการทหารบกประจำการ ณ กรมทหารสื่อสารกรุงเทพ ในด้านการเตรียมความพร้อมด้านการเงิน การเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัย การเตรียมความพร้อมด้านเวลา ทำให้รู้ระดับความสำคัญในการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ ของข้าราชการทหารประจำการ ณ กรมทหารสื่อสาร กรุงเทพมหานครซึ่งแม้ข้าราชการจะมีระบบการออมเพื่อการเกษียณ หรือกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ แต่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถามได้ เพราะผู้ตอบแบบสอบถามยังคงให้ความสำคัญในด้านการเตรียมความพร้อมด้านการเงิน และการเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัย โดยให้ความสำคัญอยู่ในระดับแรก รองลงมาคือการเตรียมความพร้อมด้านเวลา การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ และการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพร่างกาย ตามลำดับ

วันชัย แก้วสุมาลี (2552)ในงานวิจัยนี้พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและพฤติกรรมในการเตรียมตัวก่อนการเกษียณอายุการทำงานในบางกลุ่มมีค่าความสัมพันธ์ในระดับต่ำมากจนไม่มีนัยสำคัญ กลุ่มที่ชัดเจนคือ กลุ่มอายุ 21- 30 ปีและ31-40 ปี กลุ่มรายได้5,000 – 10,000 บาทและรายได้10,001-20,000 บาท ซึ่งอาจเป็นเพราะเนื่องจากกลุ่มบุคคลดังกล่าว ยังไม่เล็งเห็นถึงความสำคัญในเรื่องของการเตรียมตัวก่อนการเกษียณอายุการทำงานในแต่ละด้านมากนัก เพราะคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัวเกินไปที่จะให้ความใส่ใจและให้ความสำคัญ เนื่องจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวยังคงอยู่ในช่วงวัยที่ร่างกายแข็งแรงไม่ยังไม่ปรากฏถึงโรคภัยไข้เจ็บที่รุนแรง จึงไม่ให้ความสำคัญในเรื่องของการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุการทำงานด้านร่างกาย ส่วนในเรื่องการเตรียมตัวทางด้านทรัพย์สินเงินทองที่กลุ่มบุคคลดังกล่าวยังคงไม่ได้ให้ความสำคัญมากนักเนื่องจาก กลุ่มบุคคลดังกล่าวนั้นมีสภาพคล่องทางการเงินน้อยมาก ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถมีเงินใช้จ่ายได้สะดวกสบายและไม่สามารถมีเงินเหลือในการออมเงินจนไม่สามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินและเก็บออมทรัพย์สินได้นั่นเอง

ทยณัฐ ขวนไชยสิทธิ์และคณะ(2555)ที่ได้ศึกษารูปแบบการเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุงาน กรณีศึกษาครูโรงเรียนเอกชน พบว่าผู้ให้ข้อมูลอยู่ในช่วงอายุใกล้เกษียณมีคะแนนเฉลี่ยการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุในภาพรวมและแต่ละด้านระปานกลางเท่านั้น ดังนั้น เพื่อให้การเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตัวผู้ที่จะเกษียณอายุควรเริ่มวางแผนการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุในทุกด้านแต่เนิ่นๆ โดยให้ความสนใจศึกษาความรู้เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุตั้งแต่ยังอยู่ในช่วงอายุน้อย ซึ่งอาจทำโดยการศึกษาข้อมูลด้วยตัวเองจากเอกสารและสื่อต่างๆจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และจากผู้เกษียณอายุไปแล้ว รวมถึงการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุ เพราะการเตรียมความพร้อม

ในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ด้านที่อยู่อาศัย และด้านสุขภาพร่างกายต้องเริ่มดำเนินการตั้งแต่อายุน้อยไม่มาก เพราะเป็นการเตรียมความพร้อมที่ต้องใช้ระยะเวลาอันยาวนาน และต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ส่วนการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและการใช้เวลาหากได้มีการเตรียมพร้อมเร็วเท่าไรก็จะทำให้คุ้นชินกับความคิดเกี่ยวกับการเกษียณอายุมากยิ่งขึ้น

6. ระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย

วิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ชนิดเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

6.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

6.1.1. ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวนทั้งหมด 3,508 คน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 มีจำนวน 1,994 คน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 2 มีจำนวน 1,514 คน (สำนักงานพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา, 2560)

6.1.2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้มีการใช้วิธีการ การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้ประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความผิดพลาดเท่ากับ 0.05 คำนวณจากสูตร Taro Yamane(1967) ค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จำนวน 359.06 หรือ 359 คน และเพื่อลดความคลาดเคลื่อนจึงมีการเก็บจำนวน 400 ชุด

จากสูตร
$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดย n = ขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้
 N = จำนวนประชากรที่ทราบค่า
 e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่จะยอมรับได้

ดังนั้นการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

$$n = \frac{3,508}{1+3,508(0.05)^2}$$

$$n = 359.06$$

ดังนั้น $n \approx 359.06$ หรือ 359 ตัวอย่าง

7. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลจากข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามที่เกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน งบประมาณในการออม รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน คำถามมีทั้งหมด 7 ข้อ ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบคำถามปลายปิด ที่สามารถเลือกตอบได้แค่คำตอบเดียว

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลักษณะคำถามเป็นแบบ (Likert Scale) จำนวน 25 ข้อ โดยมีการใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอัตราภาคขั้น (Interval Scale) มีอยู่ 5 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน 5	หมายถึง	มากที่สุด
ระดับคะแนน 4	หมายถึง	มาก
ระดับคะแนน 3	หมายถึง	ปานกลาง
ระดับคะแนน 2	หมายถึง	น้อย
ระดับคะแนน 1	หมายถึง	น้อยที่สุด

การอภิปรายผลการวิจัยของลักษณะแบบสอบถามครั้งนี้ ได้มีการใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการอภิปรายผล 5 ระดับ ซึ่งผลการคำนวณโดยใช้สูตรดังนี้ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2540 อ้างถึงใน วรวรรณ ชัยชื่น, 2556)

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} = 0.8 \end{aligned}$$

เกณฑ์ประเมินค่าวัดระดับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการ ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี 5 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน 4.21 - 5.00	หมายความว่า	ระดับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณมากที่สุด
ระดับคะแนน 3.41 - 4.20	หมายความว่า	ระดับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณมาก
ระดับคะแนน 2.61 - 3.40	หมายความว่า	ระดับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณปานกลาง
ระดับคะแนน 1.81 - 2.60	หมายความว่า	ระดับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณน้อย
ระดับคะแนน 1.00 - 1.80	หมายความว่า	ระดับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณน้อยที่สุด

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปอย่าง SPSS (Statistical Package for the Social Science)

8.1.การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ได้จาก ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

8.2.การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way Anova) และ (T-test)การทดสอบสมมติฐาน ด้วยค่า Sig. หากค่าSig. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H0 และยอมรับสมมติฐานรอง H1 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้(ประสพชัย พสุนนท์, 2553) ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ (Cronbach's alpha)ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.912 แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นค่อนข้างสูง และแบบสอบถามมีความเที่ยงตรง

9. ผลการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยมีผลดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 61.2 มีอายุช่วง 41-50 ปี ร้อยละ 42.2 สถานภาพสมรส ร้อยละ 68.2 ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 81.0 รายได้ต่อเดือนมากกว่า 35,500 บาท ร้อยละ การออมต่อเดือน 3,001-4,000 บาท ร้อยละ 36.0 และรายจ่ายต่อเดือน 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 41.2

2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 1 ระดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำคัญ
การเตรียมความพร้อมด้านการเงิน	4.27	.417	มากที่สุด
การเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย	4.23	.468	มากที่สุด
การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ	3.83	.483	มาก
การเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัย	3.86	.427	มาก
การเตรียมความพร้อมด้านการใช้เวลาว่าง	3.65	.484	มาก
รวมปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	3.97	.356	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาพรวมปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสำคัญระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การเตรียมความพร้อมด้านการเงินมีความสำคัญในระดับมากที่สุดที่มีค่าเฉลี่ยระดับเท่ากับ 4.27 การเตรียมความพร้อมด้านร่างกายมีความสำคัญในระดับมากที่สุดที่มีค่าเฉลี่ยระดับเท่ากับ 4.23 การเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัยมีความสำคัญในระดับมากที่สุดที่มีค่าเฉลี่ยระดับเท่ากับ 3.86 การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจมีความสำคัญในระดับมากที่สุดที่มีค่าเฉลี่ยระดับเท่ากับ 3.83 การเตรียมความพร้อมด้านการใช้เวลาว่างมีความสำคัญในระดับมากที่สุดที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ตามลำดับ

3. ความแตกต่างระหว่างลักษณะประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการ

เพศ	Mean	S.D.	t	Sig.
ชาย	3.93	.411	-1.73	.0425
หญิง	3.99	.314		

*มีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่า $t = -1.73$ ค่า Sig. $\neq .0425$ ซึ่งต่ำกว่า $.05$ ดังนั้นเพศชายและเพศหญิงมีการเตรียมความพร้อมที่แตกต่างกัน เพศหญิงมีการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการมากกว่าเพศชาย ที่ระดับนัยสำคัญ $.05$

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์อายุกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการ

	ss	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.770	2	.1885	15.993	.000*
ภายในกลุ่ม	46.796	397	.118		
รวม	50.567	399			

จากตารางที่ 3 อายุที่ต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการที่ต่างกัน โดยมีนัยสำคัญ $.05$

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์สถานภาพกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการ

	ss	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.305	3	.435	3.495	.016*
ภายในกลุ่ม	49.262	396	.124		
รวม	50.567	399			

จากตารางที่ 4 สถานภาพที่ต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการที่ต่างกัน โดยมีนัยสำคัญ $.05$

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระดับการศึกษากับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการ

	ss	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.670	2	.335	2.667	.071
ภายในกลุ่ม	49.896	397	.126		
รวม	50.567	399			

จากตารางที่ 5 ระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญ $.05$

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์รายได้ต่อเดือนกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการ

	ss	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.542	3	1.181	9.943	.000*
ภายในกลุ่ม	47.024	396	.119		
รวม	50.567	399			

จากตารางที่ 6 รายได้ต่อเดือนที่ต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการที่ต่างกัน โดยมีนัยสำคัญ $.05$

ตารางที่ 7 ความสัมพันธ์งบประมาณในการออมต่อเดือนกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการ

	ss	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.328	5	.466	3.803	.002*
ภายในกลุ่ม	48.239	394	.122		
รวม	50.567	399			

จากตารางที่ 7 งบประมาณในการออมต่อเดือนที่ต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการที่ต่างกัน โดยมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการ

	ss	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.264	3	1.088	9.109	.000*
ภายในกลุ่ม	47.302	396	.119		
รวม	50.567	399			

จากตารางที่ 8 รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการที่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญ .05

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ในงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุของข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการ มีด้วยกันทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมด้านการเงิน การเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ การเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัยและการเตรียมความพร้อมด้านการใช้เวลาว่าง จากการทำแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุช่วง 41-50 ปี สมรสแล้ว ระดับการศึกษาปริญญาตรี รายได้ต่อเดือนมากกว่า 35,500 บาท การออมต่อเดือน 3,001-4,000 บาท รายจ่ายต่อเดือน 20,001-30,000 บาท และได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปน้อย ส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมด้านการเงินและด้านร่างกาย เป็นอันดับแรก รองลงมา ด้านที่อยู่อาศัย ด้านจิตใจ และด้านการใช้เวลาว่าง ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรวรรณ ชัยชื่น(2556) ที่ได้ให้ความสำคัญของการเตรียมความพร้อมของข้าราชการทหารบก ในเรื่องด้านการเตรียมความพร้อมด้านการเงิน และการเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัย โดยให้ความสำคัญอยู่ในระดับแรก จะเห็นได้ว่าทั้งข้าราชการครูและข้าราชการทหารได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมด้านการเงินมาเป็นอันดับแรกก่อนที่จะเกษียณอายุราชการ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการครูเพศ อายุ สถานภาพ รายได้ต่อเดือน การออมต่อเดือน และรายจ่ายต่อเดือนแตกต่างกัน ยกเว้นระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมที่ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

การเตรียมความพร้อมทั้งด้านร่างกาย ด้านการเงิน ด้านจิตใจ ด้านที่อยู่อาศัยตลอดจนด้านการใช้เวลาว่าง ทั้ง 5 ด้านนี้ล้วนมีความสำคัญต่อการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุของข้าราชการครู ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สอดคล้องกับงานวิจัยของทฤษฎี ชวนไชยสิทธิ์ (2555) ที่กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุควรเริ่มวางแผนในทุกด้านแต่เนิ่นๆหรือตั้งแต่วัยอยู่ในช่วงอายุน้อย ซึ่งอาจทำโดยการศึกษาข้อมูลด้วยตัวเองจากเอกสารและสื่อต่างๆจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและจากผู้เกษียณอายุไปแล้ว รวมถึงการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญประภา เบญจวรรณ(2558) ที่ว่าการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการจะช่วยลดความวิตกกังวล ช่วยทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ สามารถปรับตัวต่อการดำรงชีวิตภายหลังเกษียณอายุได้อย่างมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งลดภาระของครอบครัวและของรัฐที่จะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้เกษียณอายุ เพราะการเตรียมตัวเป็นการป้องกันปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัวชุมชน และสังคมในอนาคตได้

วิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นตรงกับผลการศึกษาในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการ ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการถือว่าการวางแผนชีวิต ถ้ามีการวางแผนหรือเตรียมความพร้อมที่ดีก็จะทำให้การดำเนินชีวิตในช่วงวัยสูงอายุได้อย่างมีความสุข ไม่จำเป็นการเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ การเตรียมความพร้อมการเงิน การเตรียมความพร้อมด้านการใช้เวลาว่างและการเตรียมความพร้อมด้านที่

อยู่อาศัย ถ้าหากผู้สูงอายุได้มีการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆที่กล่าวมาข้างต้นเป็นอย่างดีแล้ว ก็จะทำให้ตัวของผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นโดยไม่ต้องไปพึ่งพาหน่วยงานภาครัฐ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1.ควรมีการเพิ่มการศึกษากลุ่มตัวอย่างในอาชีพอื่นๆ ทั้งที่อยู่ในภาครัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน หรือจะศึกษาข้าราชการครูในจังหวัดอื่นๆ เพื่อให้ทราบถึงการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น
- 2.อาจมีการศึกษาการเตรียมความพร้อมในด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง เพื่อที่จะได้เป็นประโยชน์ให้แก่หน่วยงานหรือสถาบันต่างๆที่เกี่ยวข้องต่อไปได้

บรรณานุกรม

- [1] กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ, 2556, “ระบบการออมเพื่อการเกษียณ,” <https://www.gpf.or.th/thai2013/about/pension.asp> [14 เมษายน 2560].
- [2] ทฤษฎี ชวนไชยสิทธิ์, 2555, “รูปแบบการเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอายุงาน กรณีศึกษาครูโรงเรียนเอกชน,” http://dric.nrct.go.th/bookdetail.php?book_id=250786 [14 เมษายน 2560].
- [3] บรรลุ ศิริพานิช, 2550, “คู่มือผู้สูงอายุ : ฉบับเตรียมตัวก่อนสูงอายุ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ.2994 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 26) พ.ศ.2553,” finance.cad.go.th/ewtdl_link.php?nid=618 [14 เมษายน 2560].
- [4] ปิยะดา พิศาลบุตรและพิทักษ์ ศิริวงศ์, 2558, “การเตรียมตัวเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,” <https://www.tcithaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/viewFile/43673/36107> [14 เมษายน 2560].
- [5] ประสพชัย พสุนนท์, 2553, “สถิติธุรกิจ.,” พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ท็อป
- [6] พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2494, 2494,แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2553backoffice.onec.go.th/uploaded/Category/DepOpCenter/2017-02-27-Finance-3.1.pdf [14 เมษายน 2560].
- [7] เพ็ญประภา เบญจวรรณ,2558,“การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ,” journal.pnu.ac.th/ojs/index.php/huso/article/download/349/431 [14 เมษายน 2560].
- [8] มูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ, 2556, “สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์,” <https://fopdev.or.th/> [14 เมษายน 2560].
- [9] มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2557, “รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย,” <http://thaitgri.org/?p=36746> [14 เมษายน 2560].
- [10] ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้น
- [11] วรพนิต ศุภระแพทย์,2559, “การเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุ การปลดเกษียณ” <http://49.231.196.184/knowledge/?p=251> [14 เมษายน 2560].
- [12] วรวรรณ ชัยชื่อ, 2556, “การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุราชการทหารบกประจำการ ณ กรมการทหารสื่อสาร กรุงเทพมหานคร,”งานวิจัยปริญญาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [13] วันชัย แก้วสุมาลี, 2552, “ความเชื่อ ทัศนคติ และพฤติกรรมเตรียมตัวก่อนการเกษียณอายุการทำงาน ของบุคคลทำงานวัยผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร,” thesis.swu.ac.th/swuthesis/Dev_Psy/Wanchai_K.pdf [14 เมษายน 2560].
- [14] ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2540, “พฤติกรรมผู้บริโภค,” พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า.

[15]สำนักงานสถิติแห่งชาติ,2557,“การสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2557,”

http://www.dop.go.th/main/knowledge_detail.php?id=5525f9bb7a3fa165ccd07be0682a142a&ty pe=34 [14
เมษายน 2560].

[16] Atchley, R.C. (1994). Social forces and Aging: An Introduction to Social Gerontology. Belmont,
California:Wadsworth.